เรื่องเสร็จที่ ๑๐๖๕/๒๕๕๕

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การแก้ไขข้อบังคับการประปาส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร

การประปาส่วนภูมิภาคได้มีหนังสือ ที่ มท ๕๕๖๐๔ - ๔/๑๖๙๕ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) ประสงค์จะปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประปาส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๓ ในเรื่องหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินค่าการศึกษาบุตรของพนักงาน ในการนี้ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้วเห็นว่า หลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรเป็นสวัสดิการ จึงเป็นสภาพการจ้างเกี่ยวกับการเงินที่มีอยู่เดิม ซึ่งตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗ กำหนดให้คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจมีอำนาจปรับปรุงหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรได้เองโดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๗ (๘) ได้กำหนดว่า การวางข้อบังคับว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่นเพื่อสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างและครอบครัวต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เป็นกฎหมายเฉพาะ ดังนั้น การแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร จึงต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ ไม่อาจนำมติคณะรัฐมนตรีที่ออกโดยอาศัยมาตรา ๑๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ มาใช้บังคับ

กปภ. ได้เสนอเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย คณะที่ ๒ มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๔ โดยเห็นว่า การแก้ไขข้อบังคับการประปาส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตรอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการการประปาส่วนภูมิภาคที่จะพิจารณาอนุมัติได้ ตามนัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗ ที่เห็นชอบให้กำหนดขอบเขตสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินตามมาตรา ๑๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ และให้รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งสามารถดำเนินการได้เองในเรื่องสวัสดิการที่เป็นสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินที่มีอยู่เดิม เมื่อคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจนั้นเห็นชอบแล้ว ดังนั้น หาก กปภ. เห็นด้วยก็ให้ดำเนินการส่งข้อหารือปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป แต่หาก กปภ. เห็นว่าจะเป็นการล่าช้าไม่สมประโยชน์ จะเสนอร่างข้อบังคับการประปาส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๗ (๘)

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๖๐๓ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

แห่งพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ ตามความเห็นชอบของกระทรวงแรงงาน เพื่อให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณาก็ได้

กปภ. จึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า อำนาจในการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประปาส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตรฯ ที่เป็นสภาพการจ้างเกี่ยวกับการเงินที่มีอยู่เดิมนั้นเป็นอำนาจของคณะกรรมการการประปาส่วนภูมิภาคตามมาตรา ๑๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗ ถูกต้องหรือไม่ประการใด เพื่อที่ กปภ. จะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือของการประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงและการประปาส่วนภูมิภาค) และผู้แทนกระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า กปภ. ประสงค์จะแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประปาส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประปาส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๙ ในข้อ ๔ (๑) (๓) และ (๔) จากเดิมที่กำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร ในสถานศึกษาของทางราชการให้ได้รับเงินบำรุงการศึกษาตามประเภทและไม่เกินอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด หรือในสถานศึกษาของเอกชนให้ได้รับเงินค่าเล่าเรียนไม่เกินอัตราที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยแก้ไขให้ได้รับเงินบำรุงการศึกษาหรือค่าเล่าเรียนตามประเภทและไม่เกินอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด เว้นแต่เป็นการศึกษาในหลักสูตรสองภาษาให้ได้รับเงินบำรุงการศึกษาหรือค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ไม่เกินปีละ ๑๕,๐๐๐ บาท[๑]

---

[๑]ร่างข้อบังคับการประปาส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

ฯลฯ ฯลฯ

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๔ แห่งข้อบังคับการประปาส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย ข้อบังคับการประปาส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๔ ให้ผู้ปฏิบัติงานมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตรตามหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายดังนี้

(๑) บุตรที่ศึกษาในสถานศึกษาของทางราชการในหลักสูตรระดับไม่สูงกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และหลักสูตรนั้นแยกต่างหากจากหลักสูตรระดับปริญญาตรีให้ได้รับเงินบำรุงการศึกษาเต็มจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามประเภทและไม่เกินอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด เว้นแต่เป็นการศึกษาในหลักสูตรสองภาษา ให้ได้รับเงินบำรุงการศึกษาเต็มจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินปีละ ๑๕,๐๐๐ บาท

(๒) บุตรที่ศึกษาในสถานศึกษาของทางราชการในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ให้ได้รับเงินบำรุงการศึกษาเต็มจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามประเภทและไม่เกินอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด

(มีต่อหน้าถัดไป)

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติขึ้นในขณะที่ยังไม่มีการตรากฎหมายกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจกับรัฐ การจัดองค์กรของพนักงานรัฐวิสาหกิจ และการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของพนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจขึ้นใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจทุกแห่ง มาตรา ๑๗ (๘)[๒] แห่งพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงบัญญัติให้การวางข้อบังคับว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่นเพื่อสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างของ กปภ. ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ เพื่อให้คณะรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นฝ่ายบริหารซึ่งมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินและกำกับดูแลการดำเนินกิจการของรัฐวิสาหกิจได้มีโอกาสตรวจสอบการให้การสงเคราะห์เพื่อสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างของ กปภ. ให้อยู่ในหลักเกณฑ์และมาตรฐานเดียวกันกับการให้การสงเคราะห์เพื่อสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจอื่น ดังจะเห็นได้จากการที่กฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจอื่นได้บัญญัติให้การออกระเบียบหรือข้อบังคับในเรื่องดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเช่นเดียวกัน เช่น มาตรา ๒๓ (๑๑)[๓] แห่งพระราชบัญญัติ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑)

(๓) บุตรที่ศึกษาในสถานศึกษาของเอกชนในหลักสูตรระดับไม่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ให้ได้รับเงินค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามประเภทและไม่เกินอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด เว้นแต่เป็นการศึกษาในหลักสูตรสองภาษา ให้ได้รับเงินค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินปีละ ๑๕,๐๐๐ บาท

(๔) บุตรที่ศึกษาในสถานศึกษาของเอกชนในหลักสูตรระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า แต่ไม่สูงกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และหลักสูตรนั้นแยกต่างหากจากหลักสูตรระดับปริญญาตรี ให้ได้รับเงินค่าเล่าเรียนครึ่งหนึ่งของจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามประเภทและไม่เกินอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด เว้นแต่เป็นการศึกษาในหลักสูตรสองภาษา ให้ได้รับเงินค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินปีละ ๑๕,๐๐๐ บาท

(๕) บุตรที่ศึกษาในสถานศึกษาของเอกชนในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ให้ได้รับเงินค่าเล่าเรียนครึ่งหนึ่งของจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามประเภทและไม่เกินอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด

ทั้งนี้ บุตรที่ศึกษาในสถานศึกษาของทางราชการหรือเอกชนในหลักสูตรระดับปริญญาตรีตาม (๒) หรือ (๕) จะต้องเป็นการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นหลักสูตรแรกเท่านั้น”

ฯลฯ ฯลฯ

[๒]มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของ กปภ. อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

ฯลฯ ฯลฯ

(๘) วางข้อบังคับว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่นเพื่อสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างและครอบครัว โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

ฯลฯ ฯลฯ

[๓]มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการมีอำนาจวางนโยบายและควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ กนอ. อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

ฯลฯ ฯลฯ

(๑๑) การออกระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่นเพื่อสวัสดิการของผู้ปฏิบัติงานใน กนอ. และครอบครัวด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

ฯลฯ ฯลฯ

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๙ (๘)[๔] แห่งพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๘ และมาตรา ๑๖ (๙)[๕] แห่งพระราชบัญญัติการเคหะแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นต้น

ต่อมา เมื่อได้มีการตราพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ แทนพระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว มาตรา ๕[๖] บัญญัติให้ใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจทุกแห่ง เว้นแต่รัฐวิสาหกิจที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง[๗] ซึ่งปัจจุบันได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยในส่วนที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ้างหรือการทำงาน กำหนดวันและเวลาทำงาน ค่าจ้าง สวัสดิการ การเลิกจ้าง หรือประโยชน์อื่นของนายจ้าง หรือลูกจ้าง อันเกี่ยวกับการจ้าง หรือการทำงานซึ่งเป็นสภาพการจ้าง[๘] ของรัฐวิสาหกิจนั้น มาตรา ๑๓ (๒)[๙] แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติให้คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดขอบเขตสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินสำหรับรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งที่รัฐวิสาหกิจนั้นอาจดำเนินการได้เอง เว้นแต่ในกรณีที่รัฐวิสาหกิจใดเห็นสมควรปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินที่อยู่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓ (๒) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการแรงงาน

---

[๔] มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ กกท. อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

ฯลฯ ฯลฯ

(๘) ออกข้อบังคับว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่น เพื่อสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างและครอบครัว โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

ฯลฯ ฯลฯ

[๕] มาตรา ๑๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของ กคช. อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

ฯลฯ ฯลฯ

(๙) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่น เพื่อสวัสดิการของผู้ปฏิบัติงานและครอบครัว ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

ฯลฯ ฯลฯ

[๖] มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่รัฐวิสาหกิจตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ให้รัฐวิสาหกิจทั้งหลายอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่ากฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้นหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะกำหนดไว้เช่นใดก็ตาม เว้นแต่รัฐวิสาหกิจที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง

[๗] พระราชกฤษฎีกากำหนดรัฐวิสาหกิจที่พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ไม่ใช้บังคับ พ.ศ. ๒๕๔๔

ฯลฯ ฯลฯ

มาตรา ๓ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นรัฐวิสาหกิจที่พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ไม่ใช้บังคับ

ฯลฯ ฯลฯ

[๘] มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓

[๙] มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

ฯลฯ ฯลฯ

(๒) เสนอคณะรัฐมนตรีกำหนดขอบเขตสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินสำหรับรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งที่รัฐวิสาหกิจนั้นอาจดำเนินการเองได้

ฯลฯ ฯลฯ

รัฐวิสาหกิจสัมพันธ์และคณะรัฐมนตรีก่อนจึงจะดำเนินการได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๓ วรรคสาม[๑๐] ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗[๑๑] เห็นชอบเรื่องการกำหนดขอบเขตสภาพ

---

[๑๐]มาตรา ๑๓ ฯลฯ ฯลฯ

ในกรณีที่รัฐวิสาหกิจใด เห็นสมควรปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินที่อยู่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓ (๒) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรีก่อนจึงจะดำเนินการได้

[๑๑]ความเป็นมาของมติคณะรัฐมนตรี สืบเนื่องจากกระทรวงแรงงานได้มีหนังสือ ที่ รง ๐๕๐๙/๓๔๐ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อเสนอเรื่อง การกำหนดขอบเขตสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินสำหรับรัฐวิสาหกิจให้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ สรุปความได้ว่า ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๖ มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ร่วมกับรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ไปพิจารณาว่าการที่กฎหมายกำหนดให้การปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินของรัฐวิสาหกิจต้องผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารรัฐวิสาหกิจ คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ และคณะรัฐมนตรีก่อนตามลำดับ จึงจะมีผลใช้บังคับได้นั้น อาจก่อให้เกิดความล่าช้าและขาดความยืดหยุ่นในการพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของพนักงานรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ หากจะปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้อำนาจคณะกรรมการบริหารรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งสามารถพิจารณา และให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของพนักงานได้เองตามความเหมาะสมและผลประกอบการของแต่ละรัฐวิสาหกิจ โดยไม่ต้องเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์และคณะรัฐมนตรีอีก น่าจะเหมาะสมและเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายได้มากกว่า นั้น

คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๗ เห็นชอบในการกำหนดขอบเขตสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินสำหรับรัฐวิสาหกิจ ดังนี้

๑. สภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงิน หมายความว่า ค่าจ้าง สวัสดิการ และประโยชน์อื่นของนายจ้างหรือลูกจ้าง อันเกี่ยวกับการจ้าง หรือการทำงาน ที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้

๒. ในเรื่องค่าจ้างยังคงสงวนไว้ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์และคณะรัฐมนตรี ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบกรณีที่รัฐวิสาหกิจจะมีการปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับค่าจ้าง ตามมาตรา ๑๓ วรรคสาม มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๒ ยกเว้นให้นำเรื่องดังต่อไปนี้มากำหนดเป็นขอบเขตสภาพการจ้างตามมาตรา ๑๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่ให้รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งสามารถดำเนินการได้เองเมื่อคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจนั้นเห็นชอบแล้ว ได้แก่

๒.๑ การกำหนดอัตราค่าจ้างแรกบรรจุ

๒.๒ การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ - ขั้นสูงของลูกจ้างทุกตำแหน่ง

๒.๒.๑ สำหรับรัฐวิสาหกิจที่ใช้บัญชีโครงสร้างอัตราเงินเดือนค่าจ้างของพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ฉบับที่ ๒) ตามประกาศคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ จะต้องอยู่ในกรอบของบัญชีโครงสร้างอัตราเงินเดือนดังกล่าว

๒.๒.๒ สำหรับรัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้ใช้บัญชีโครงสร้างอัตราเงินเดือนค่าจ้างของพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ฉบับที่ ๒) ตามประกาศคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นสูงของลูกจ้างระดับสูงสุดจะต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์และคณะรัฐมนตรี

๓. ในเรื่องสวัสดิการให้กำหนดเป็นขอบเขตสภาพการจ้างตามมาตรา ๑๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่ให้รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งสามารถดำเนินการได้เองเมื่อคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจนั้นเห็นชอบแล้ว ยกเว้นในเรื่องค่ารักษาพยาบาลยังคงสงวนไว้ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์และคณะรัฐมนตรี ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบกรณีที่รัฐวิสาหกิจจะมีการปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลตามมาตรา ๑๓ วรรคสาม มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๒

(มีต่อหน้าถัดไป)

การจ้างที่เกี่ยวกับการเงินสำหรับรัฐวิสาหกิจตามที่กระทรวงแรงงานเสนอโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๓ (๒)[๑๒] แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน สรุปความได้ว่า ในการปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินในเรื่องของสวัสดิการ ยกเว้นสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลนั้น ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งที่จะสามารถพิจารณาและให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ดังกล่าวของพนักงานได้เองตามความเหมาะสม และในการปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินดังกล่าวให้ปรับปรุงได้เท่าที่รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งมีสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินอยู่เดิม และจะต้องคำนึงถึงผลประกอบการของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งประกอบด้วย โดยไม่ต้องเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์และคณะรัฐมนตรีอีก แม้จะมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ก็ตาม เพื่อมิให้การพิจารณาและให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของพนักงานรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เกิดความล่าช้าและมีความยืดหยุ่นยิ่งขึ้น

จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗ ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินที่ไม่ต้องเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์และคณะรัฐมนตรีอีกนั้น มีหลักเกณฑ์ว่า สภาพการจ้างเกี่ยวกับการเงินที่จะปรับปรุงต้องเป็นสภาพการจ้างเกี่ยวกับการเงินที่มีอยู่เดิม และในการปรับปรุงต้องคำนึงถึงผลประกอบการของรัฐวิสาหกิจนั้นประกอบด้วย

เมื่อ กปภ. ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจประสงค์จะปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประปาส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๓ ให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์การประปาส่วนภูมิภาค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ จากเดิมที่กำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตรในสถานศึกษาของทางราชการให้ได้รับเงินบำรุงการศึกษาตามประเภทและไม่เกินอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด หรือในสถานศึกษาของเอกชนให้ได้รับเงินค่าเล่าเรียนไม่เกินอัตราที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยแก้ไขให้ได้รับเงินบำรุงการศึกษาหรือค่าเล่าเรียนตามประเภทและไม่เกินอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด เว้นแต่เป็นการศึกษาในหลักสูตรสองภาษา ให้ได้รับเงินบำรุงการศึกษา

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๑)

๔. ในเรื่องประโยชน์อื่นของนายจ้างหรือลูกจ้าง อันเกี่ยวกับการจ้างหรือการทำงานที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ ให้กำหนดเป็นขอบเขตสภาพการจ้างตามมาตรา ๑๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่ให้รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งสามารถดำเนินการได้เองเมื่อคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจนั้นเห็นชอบแล้ว

ทั้งนี้ ให้รัฐวิสาหกิจสามารถปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงิน ตามข้อ ๓ - ๔ ได้เท่าที่รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งมีสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินอยู่เดิม โดยจะต้องคำนึงถึงสถานะการเงิน ผลการดำเนินงานของกิจการ และการจัดหารายได้เพิ่มขึ้นให้ครอบคลุมรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นด้วย หรือสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายให้ครอบคลุมรายจ่ายที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอาจกำหนดเป็นเงื่อนไขให้คงสัดส่วนของรายจ่ายด้านบุคลากรต่อรายได้ให้คงอยู่ในอัตราเดิม

[๑๒]โปรดดูเชิงอรรถที่ ๙, ข้างต้น

หรือค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ไม่เกินปีละ ๑๕,๐๐๐ บาท ซึ่งการแก้ไขข้อบังคับในเรื่องดังกล่าวเป็นเพียงการเพิ่มอัตราค่าบำรุงการศึกษาหรือค่าเล่าเรียนอันเป็นสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินที่มีอยู่เดิม มิใช่เป็นการขยายสวัสดิการ[๑๓]หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งเป็นการกำหนดสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินขึ้นใหม่ กรณีจึงเป็นการปรับปรุงข้อบังคับการประปาส่วนภูมิภาคในเรื่องสวัสดิการซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗[๑๔]

กรณีมีประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อมาคือ เมื่อการปรับปรุงอัตราการจ่ายเงินบำรุงการศึกษาหรือค่าเล่าเรียนดังกล่าวเป็นการปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินที่มีอยู่เดิมโดยไม่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีตามมติเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗ แล้ว กปภ. ยังต้องเสนอการปรับปรุงอัตราการจ่ายเงินบำรุงการศึกษาหรือเงินค่าเล่าเรียนนี้ต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ ด้วยหรือไม่ เนื่องจากมาตรา ๑๗ (๘)[๑๕] บัญญัติให้การวางข้อบังคับว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่นเพื่อสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างและครอบครัว จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ในประเด็นนี้เห็นว่า มาตรา ๑๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจกับรัฐ โดยรัฐเห็นสมควรให้มีการจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์แก่พนักงานและลูกจ้างของ กปภ. แต่สวัสดิการหรือการสงเคราะห์จะให้มากน้อยแค่ไหนเพียงใด จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเพื่อให้การคุ้มครองสวัสดิการหรือการสงเคราะห์พนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจทุกแห่งมีมาตรฐานเดียวกัน ต่อมา เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ และได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว การแก้ไขข้อบังคับการประปาส่วนภูมิภาค ว่าด้วยการสงเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๓ จะต้องสอดคล้องกับมาตรา ๑๓ (๒)[๑๖] แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗ ด้วย ดังนั้น กปภ. จึงสามารถแก้ไขข้อบังคับดังกล่าว

---

[๑๓]ประกาศคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่อง มาตรฐานขั้นต่ำของสภาพการจ้างในรัฐวิสาหกิจ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

ข้อ ๔ ในประกาศนี้

ฯลฯ ฯลฯ

“สวัสดิการ” หมายความว่า การให้สิ่งที่เอื้ออำนวยให้ลูกจ้างมีชีวิตหรือมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีหรือมีความสะดวกสบายในการทำงาน

ฯลฯ ฯลฯ

ข้อ ๕๓ ให้นายจ้างจัดสวัสดิการเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ค่าทดแทนการขาดรายได้กรณีทุพพลภาพ ค่าทำศพกรณีตาย ทั้งนี้ อันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ค่าช่วยเหลือบุตร ค่าช่วยเหลือการศึกษาของบุตร หรือสวัสดิการอื่นให้แก่ลูกจ้าง ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

[๑๔]โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๑, ข้างต้น

[๑๕]โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

[๑๖]โปรดดูเชิงอรรถที่ ๙, ข้างต้น

โดยอาศัยมาตรา ๑๗ (๘)[๑๗] แห่งพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๗ ซึ่งคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๓ (๒)[๑๘] แห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้ โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีอีก

(นายอัชพร จารุจินดา)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กันยายน ๒๕๕๕

[๑๗] โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น
[๑๘] โปรดดูเชิงอรรถที่ ๙, ข้างต้น